



Repolainen 101

Jäsentiedote 1/2023



www.repola-seura.net

Repolainen

Repola-seura ry:n jäsenlehti

Numero 101, 1/2023, maaliskuu

Numeron 102 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 30.4.2023 mennessä

Päätoimittaja

Lea Tserni-Puittinen

leatserni@gmail.com

puh. 050 520 4121

Kylänlahdentie 24, 81810 Jamali

Toimituskunta

Repola-seuran hallitus

Repola-seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot ovat takakannen etusivulla.

Seuran nettisivut ovat osoitteessa www.repola-seura.net, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita.

Jäsenmaksu maksetaan toukokuussa ilmestyvän lehden ohjeiden mukaisesti.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset

Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Kiehiskuja 3, 80140 Joensuu,

gsm 050 511 6580, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: Niittylahden opiston itäkarjalaisia nuoria 1924-25 tunnustettavaksi lukijoille. Eturivi vas. Saara Heikkinen Repola, ?, Maikki Tunttunen Repola, ?, ? Toinen rivi vas. Anna Anttonoff Tiiksjärvi, Iida Kyöttinen (os. Dovkin) Suurijärvi, Natalia Jaakkonen (os. Siilin) Kuusenvaara, Natalia Stepanoff (os. Siilin) Kuusenvaara. Takarivin miehiä ei tunnustettu (kuvan omistaa Eila Korkka os. Stepanoff)

Repola maailman tilanteessa

Nykyisin puhutaan monessa yhteydessä maailman tilanteesta. Siihen liitetään mm. energia-, terveys- ja turvallisuuskriisit. Nykyaikaisessa maailmassa maailman tilanteet vaikuttavat käytännössä joka paikassa. Maailman kriiseihin liittyen mm. Puolustusvoimat käyttää viestinnässään ilmaisua Ukrainan-tilanne. Aiheesta ja näkökulmasta riippuen, vähemmän neutraaleja ilmaisuitakin on käytössä. Suomen Sisäministeriö kertoo satojen kuntien ottaneen vastaan osansa Suomeen saapuneista noin 40.000 ukrainalaisesta, käytännössä lähes jokainen kunta. Venäjällä on Ukrainasta paenneita lähes kolme miljoonaa ja heitä on myös Karjalassa. Useilla Repola-taustaisilla on omakohtainen yhteys pakolaisuuteen oman tai aiempien sukupolvien kokemuksen kautta.

Repolan sijainti on suhteellisen helppo löytää maailman kartalta. Suomen itärajassa on salmiakkikuvion puolikas, jonka kohdalla Repola sijaitsee Venäjän Karjalassa. Molempien maiden suunnasta sijainti on melko syrjäinen, mutta maailman tilanne vaikuttaa sielläkin. Viime vuosien koronarajoitukset rajoittivat liikkumista heinäkuuhun 2022 asti, jolloin Venäjä luopui kaikista rajoituksista. Tällä hetkellä Ulkoministeriö ohjeis-

taa Venäjän matkustustiedotteessa 17.2.2023 välttämään kaikkea matkustamista Venäjälle. Repolaan voi silti ilmeisesti oman harkinnan ja osaamisen mukaan matkustaa, jos passi ja viisumi ovat voimassa. Rajavyöhykkeillä on tarkistuspisteet, mutta kieltoa liikkumiseen ei ole ollut voimassa. Voimassa olevaa tilannetta voi selvittää allekirjoitaneelta, jos toiveena on matkustaa Repolaan itsenäisesti. Repola-seura ei järjestä matkaa.



Antti Pottonen, puheenjohtaja

Valentina Valja Gartseva tuonilmaisiin

Sain Repolasta tiedon, että Valja Gartseva on siirtynyt tuonilmaisiin 27.3.2022. Gartsevin pariskunta Valja ja Dimitri tulivat tutuiksi monelle Repolan kävijälle aina vuodesta 1992 lähtien.

Kävin heidän luonaan jo ensimmäisellä Repolan matkallani 1996. Valjalla ja Dimalla oli tuttuun tyyliin talo täynnä suomalaisvieraita. Ilo oli ylimmillään ja karjalaiseen tapaan pöydässä oli monenlaista herkkua suolaisesta makeaan.

Valja oli syntynyt vuonna 1938 Kipon karjalaiskylässä. Isä kuoli talvisodassa. Sotien aikana perheen äiti Anni oli evakossa kahden lapsensa kanssa Belomorskissa, Kotskomassa ja Arkangelin alueella Kotlasissa. Palattuaan äiti sai töitä kolhoosista Suulaansaaresta ja työskenteli sittemmin Rukajärven miliisin siivous- ja lämmitystehtävissä. Valja ja tämän veli kävivät koulunsa Repolassa ja Rukajärvellä, jonka jälkeen Valja opiskeli hammaslääkäriksi Petroskoissa. Pitkä työura Repolan hammaslääkärinä alkoi 1959 ja päättyi eläköitymiseen 2004.

Kävin tapaamassa Valjaa Repolan matkoillani. Toukokuussa 2016 pariskunta oli tullut juuri Lieksajärveltä verkoilta. Kalaa oli korillinen ja suolattuja särkiä riippui jo ennestään räystäitten alla. Silloin vielä elämä



maistui. Viime käynnilläni Valja kertoi voimiansa heikkenemisestä. Sydän oireili. Mutta paljon oli hänellä vielä kerrottavaa Repolan suvuista. Tytär Jelena kävi aika ajoin vanhempiaan auttamassa Muujärveltä käsin.

Valja heimottaa minuun Kusminien kautta. Valjan isä ja minun isäni äidinäiti Marfa olivat Kipon Kusmineja. Toinen

yhteyskin löytyy: Valjan äidin Annin vanhemmat olivat Marija ja Vasilei Nikitin Repolan Virran kylästä. Lapsia oli Annin lisäksi Simo, Olga, Sanni, Maija ja Mikko. Isäni sisko Nadja Tserni meni 1960-luvulla naimisiin leskimies Simo Nikitinin (1911-1972) kanssa, joka oli Valjan äidin veli. Muistan, kun Valja 1960-luvun lopulla kävi Suomessa Valtimon Sivakkavaarassa kauppiana toimineen Simo-enonsa luona. Mukana oli Valjan äiti tai sisko. Samalla reissulla he kävivät kotonani. Minulle jäi mieleen Valjan kiinnostus minun läksyjen tekooni. Taisi olla luonnontiedon tehtävä, jota tein.

Lea Tserni-Puittinen

Rajan ylityksiä, sopeutumista ja kotiin palaamisia

Lehdessämme on moneen kertaan muisteltu ja tuotu esiin niitä 100 vuoden takaisia tapahtumia, joiden seurauksena me pakolaisten jälkeläiset toisessa ja kolmannessa polvessa etsimme yhä edelleen omaa historiaamme ja yritämme ymmärtää, mitä tulijat silloin kokivat, miten kotoutuminen tapahtui ja miksi osa päätyi jäämään ja miksi osa palasi Karjalaan. Tietoa on valitettavasti painunut suvuissa unohduksiin eikä kirjatieta ole ollut tarjolla. Pakkomuutto on kiinnostanut hyvin vähän yhteiskuntatieteilijöitä tai historiantutkijoita.

Onneksi kuitenkin löytyy joitakin asiasta kiinnostuneita tutkijoita. Oulu-opisto järjesti helmikuussa Vienan Karjala-luentosarjan, jossa kerrottiin Itä-Karjalan tapahtumista. Oulun yliopiston historian tutkija ja opettaja Seija Jalagin on tutkinut heimopakolaisten historiaa usean vuoden ja tällä kertaa hän piti luennon otsikolla ”Palanneita, kotiutettuja ja unohdettuja – itäkarjalaiset sotien välisen ajan Suomessa”. Tässä joitakin teemoja hänen luennostaan Lieksan osioilla täydennettynä.

Vv. 1917-1922 Venäjän tapahtumien, vallankumouksen ja heimosotien seurauksena vuonna 1922 Suomessa oli 33 500 entistä Venäjän alamaista; venäläisiä emigrantteja, karjalaisia, inkeriläisiä. Suurin kerralla tullut pakolaismäärä oli se yli 12 000 itäkarjalaisen joukko, joka talvipakkasessa tuli vuoden 1922 tammi-helmikuussa Karjalan

kansannousun epäonnistumisen seurauksena.

He kaikki olivat pakolaisia ja kaikilla oli oikeus jäädä Suomeen. Suomessa ei tuolloin ollut maahanmuuttopolitiikkaa. Suurin osa paenneista karjalaisista oli varatonta, sillä niidenkin, joilla varoja ja omaisuutta oli, täytyi jättää ne koteihinsa. Tulijoiden piti elättää itsensä. Sosiaaliturvaa tai köyhäinapua ei tuolloin ollut. Valtio kuitenkin antoi satunnaista avustusta niille, jotka eivät pärjänneet. Maaliskuussa 1922 perustettiin Valtion pakolaisavustuskeskus, joka jakoi elintarvikkeisiin, vaatteisiin ja opintoihin avustuksia. Erityisiä huoltolaitoksia perustettiin mm. Kymnlinnaan, Lieksaan ja Ouluun. Valtion Pakolaisavustuskeskuksen asiamiehenä Lieksassa toimi kauppias J. Kärki. Tämä tuli vastaani asiapaperista, jolla myönnettiin silloin 14-vuotiaalle isotädilleni Veera Tsernille

avustus kenkien hankintaan. Veera oli joutunut eroon vanhemmistaan, jotka palasivat jo vuoden 1922 toukokuussa takaisin Tuulivaaraan.

Heimopakolaisia opintiellä

Pakolaiset, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, olivat vailla tietoa niin Suomen kuin muidenkin maiden oloista, valtiollisista ja yhteiskunnallisista tapahtumista. Tiedonhalua heissä kuitenkin oli, mutta sen tyydyttämisen teki vaikeaksi mm. varojen puute. Tämän epäkohdan poistamiseksi alkoi heimoaaktiiviestien vuonna 1919 perus-

tama Karjalan Kansalaisliiton Itä-Karjalan Komitea avustaa ja sijoittaa karjalaisnuorukaisia ja -neitosia suomalaisiin kansanopistoihin, maamies- ym. ammattikouluihin, seminaareihin ym. oppilaitoksiin.

Veera Tsernille uudet kengät olivatkin tarpeen, kun tie vei hänet vuonna 1923 Lieksasta Pohjois-Karjalan opistoon. Yhtä aikaa hänen kanssaan Niittylahdessa aloitti 21 muuta itäkarjalaista nuorta mm. Jaakko Hoteinen ja Viktor Mironainen Porajärveltä, Boris Karpov Paadenesta, Aleksander Korhonen, Nasti Korhonen ja Juho Siidorov



Karjalan pakolaisia raskaassa ja vaarallisessa työssä tukkikasalla Kevätniemen sahalla Lieksassa. Kuvassa vas. Leinonen, Nikolai Tserni, Risto Kivimäki, Eevertti Mustonen ja Heikki Riikkinen. Kivimäki (s.1893) kuoli tukin pudotessa nostolaitteesta hänen päähänsä 1933 ja Tserni (s.1887) jäi tukkikasan alle 1945 (kuva Tsernien sukualbumi)

Rukajärveltä, Katri Lukin, Nikolai Mattinen, Aleksander Mauronen, Viktor Netsäinen, Pekka Sakkunen, Jelena Tareinen, Alina ja Olga Tserni Repolasta. Heidän opiskelunsa kustansi Itä-Karjalan Komitea.

Pakolaislapset saivat opetusta pakolaiskansakouluissa, joita valtion Kouluhallituksen Pakolaisasian toimisto perusti eri puolille Suomea. Poikkeuksen oli Lieksan pakolaiskodin koulu ja Kymminlinnan koulu, joita ylläpiti Itä-Karjalan komitea. Kunnilla ei tuohon aikaan ollut velvollisuutta ottaa ulkomalaislapsia, etenkin köyhiä, kunnan kouluihin. Vasta vuonna 1932 tuli kunnille velvoite heidän opetuksen järjestämiseen. Lukuvuonna 1922-23 pakolaiskouluja oli 24, pääosin niillä paikkakunnilla, joissa oli paljon joukko pakolaislapsia, ainakin yli 19. Oulun Maikkulassa toimi sisäoppilaitos, jossa lapset asuivat ja kävivät vain lomallaan kotonaan.

Lieksan pakolaiskoulu siirtyi vuoden 1924 syyslukukauden alkaessa Kouluhallituksen Pakolaisasian Toimiston hoidettavaksi. Se ei ehtinyt toimia kuin muutaman viikon, kun Lieksan pakolaiskoti lakkautettiin ja siinä olleet pakolaiset siirrettiin Kymminlinnan huoltolaan. Silloin lakkasi myöskin Lieksan pakolaiskoulu ja suurin osa sen oppilaista siirtyi Kymminlinnan pakolaiskouluun. Pakolaislapsia jäi Lieksan kansakouluihin 24. Muillakin paikkakunnilla lapset pääsivät kunnan

opetukseen, jos tilaa oli ja opettaja oli myötämielinen.

Sopeutuminen uuteen kotimaahan

Eri avustustahojen ensimmäisenä tehtävänä oli varustaa pakolaiset välttämättömillä vaatteilla ja saada heidät töihin. Työikäiset karjalaiset etsivät elantoa metsä- ja maatalouden sesonkitöistä, kaupan ja liikelämän puolelta ja teollisuudesta-kin mm. sahapaikkakunnilta, kuten Lieksasta, Martinniimestä ja Kemistä. Talollisina tai pientilallisina itseään pitäneistä tuli pakolaisuuden myötä maattomia palkkatyöläisiä. Heidän piti jatkuvasti uusia oleskelu- ja työlupiaan, myös kulku paikkakunnalta toiselle oli luvanvaraista. Kansalaisuuden saaminen oli erittäin vaikeaa. Vain vähän yli 2000 itäkarjalaista oli saanut kansalaisuuden jatkosodan puoliväliin mennessä. Kaikki Suomessa syntyneet pakolaislapset saivat kansalaisuuden vuonna 1941.

Monilla työpaikoilla ilmeni alkuaikoina ristiriitoja ja ”ryssävihaa”. Ääriivasemmisto nimitteli rajusti heitä lehdistössä valkobandiittien sotasaaliiksi. Toisaalta sitten työnantajapuoli käytti heitä rikkureina ja lakonmurtajina työväestön laikoissa. Moni karjalainen suomensi venäläiseltä kalskahtaneen nimensä, jotta sopeutuminen helpottuisi.

Työkyvyttömät vanhukset ja lapset sijoitettiin huoltolapaikkoihin: Kajaaniin, Ouluun, Kuhmon-

niemelle, Ristijärvellä, Kiehimään, Kuusamoon, Suomussalmelle, Lieksaan ja sekä sittemmin Kymnlinnaan, joka muodostettiin Karjalan ja Inkerin pakolaisten keskitysleiriksi. Karjalaisten pakolaisten joukossa on tosin melko vähäinen määrä vanhuksia tai muuten heikkoja. Pakomatkalle oli väestöstä lähtenyt etupäässä hyvissä voimissa oleva osa. Ja tässä joukossa oli miespuolinen nuoriso suurimmalla suhdelluvulla mukana.

Pakolaisten sielunhoitoa

Suomen hallitus myönsi heti, kun karjalaisia oli pakolaisina Suomeen saapunut, varoja heidän sielunhoitoaan varten. Muodostettiin sitä varten neljä sielunhoitopiiriä. Itä-Karjalan, Kajaanin, Kuusamon ja

Kuhmoniemen piireihin kuhunkin palkattiin oma pakolaispappinsa. Repolan kirkkoherra M. Fiilille, joka samalla määrättiin toimimaan sielunhoidon valvojana kaikissa piireissä, tuli alueeksi Kymin joesta Nurmekseen saakka, siis myös Kymnlinnan pakolaisleiri ja Lieksan pakolaiskoti. Papeiksi otettiin sellaisia, jotka kykenivät toimittamaan jumalanpalvelukset ja muut kirkolliset tehtävät suomenkielellä. Karjalassa oli käytetty kaikissa kirkollisissa toimituksissa venäjänkieltä, jota suurin osa karjalaisista ei ymmärtänyt. Kirkollisia tehtäviä riitti uudessa kotimaassa. Kuolleet piti haudata, lapset kastaa, vihkiä avioliittoon jne.

Isommille paikkakunnille perustetut Karjala-kerhot toivat henkistä

hyvinvointia ja jakoivat tietoa pakolaisille. Urheiltiin, näyteltiin ja juhlittiin. Isot heimojuhlat kokosivat väkeä ympäri Suomea.

Kotiin takaisin

Vaikka raja oli mennyt kiinni 1920 Tarton sopimuksen myötä, oli kuljijoita rajan yli ilman lupaa tai luvan kanssa pitkälle 30-luvulle saakka. Kun koti-ikävä alkoi vaiwata eikä elämä Suomessa sujunut, saattoi osa pakolaisista lähteä kotiseudulleen jo kevään 1922 aikana. Varsinkin Suomen rajanpinnan kuntien itäkarjalaiset ylittivät rajan muodollisuuksia kiertäen. He eivät näy virallisissa papereissa.

Leninin nimissä vuonna 1923 annetun amnestian eli armahduksen myötä saattoi palata luovallisesti. Ensin piti hakea lupa paluuseen Neuvostoliiton lähetystöstä. Näitä amnestiapassilla palaavia kutsuttiin Neuvosto-Karjalassa karpakolaisiksi. Rajanylitykseen osoitettiin Vuokkiniemen Kivijärvi, Repolan Tuulivaara/Lieksan Kivivaara, Munjärven Kangasjärvi. Alkuaan ylityksen piti tapahtua 1.5.1924 mennessä. Mutta armonaikaa jatkettiin Neuvosto-Venäjän taholta useaan kertaan. Viimeinen takaraja oli 1.tammikuuta 1926. Suomi ei estänyt pakolaisten paluuta. Tuon ajan lehdissä kuitenkin peloteltiin palaajia. Suomen viranomaisten keräämää tietoa löytyy rajavartioston tai Etsivän keskuspoliisin arkistosta.

Neuvosto-Venäjä kuulusteli kaikki palaajat ja heistä löytyy tietokanta verkossa. Mutta varsinaiset kuulusteluasiakirjat ja valokuvat ovat luettavissa vain Kansallisarkistossa Petroskoissa. Palaajien tarkkaa määrää on mahdoton esittää tarkasti. On arvioitu, että Venäjälle palasi noin 6700 itäkarjalaista, mm. Lieksan Kivivaaran kautta meni amnestian aikaan 335 henkeä. Palaajat vannottivat olevansa poliittisesti neutraaleja ja koti-ikävän vaivaamia. Mutta mitä ilmeisemmin näistä palaajista joutui iso joukko Stalinin terrorismin uhriksi. Varsinkin, jos perheenjäseniä oli Suomessa.

Neuvostovalta kielsi tai ei olisi antanut paluulupaa noin 500 henkilölle. Kieltämisen keskeisin syy oli aktiivisuus 1921-1922 kansanousussa. Siitä kirjoittaa tämän jutun jatkona Sergei Morozov omassa selvityksessään.

Oulu-opiston luennot katsottavissa YouTubessa kuukauden ajan.

Seija Jalagin on myös mukana *Kanerva Cederströmin* dokumentissa *Sandarmohin suru* (2022), joka löytyy YLE Areenasta.

Hyvä tiedonlähde on myös Jelena Usatševan palkittu kirja Itä-Karjalan pakolaiset – tie kotiin.

Lea Tserni-Puittinen



Kansakoululaisia Lieksassa Partalanmäen koulussa 1922. Kuvassa eturivissä vas. Karjalan pakolainen Nadja Tserni (s.1912). Kuvassa lieenee muitakin pakolaislapsia (kuva Tsernien sukualbumi)

Pääsy Karjalaan kiellettiin

Venäjän kansalaissodan seurauksena Repolasta pakeni Suomeen ja jäi pysyvästi tänne asumaan Toivo Nygårdin mukaan noin 300 henkilöä, se vastaa 13 prosenttia Repolan volostin väkiluvusta vuoden 1905 väestölaskennan mukaan. Valtaosa pakolaisista tuli Suomeen v.1921-1922 Karjalan kansannousun aikana.

Yleisvenäläisen toimeenpanevan keskuskomitean päätöksen 30.4.1923 mukaan Suomessa ole-

ville Karjalan pakolaisille oli annettu amnestia ja mahdollisuus palata kotimaahansa. Armahdus ei kuitenkaan koskenut kaikkia pakolaisia. Karjalan kansallisarkistosta löytyy niin sanotusti kielteinen lista ja se sisältää 502 selkeimmin neuvostovaltaa vastaan toiminutta henkilöä. Listassa mainitaan jokaisen henkilön sukunimi, patronyymi, etunimi, syntymäpaikka, ikä ja ammattiryhmä.

Luettelossa on kolme ryhmää



Repolan kunnan entinen esimies Feodor Netsäinen joutui Neuvostoliiton kieltolistalle, mutta pääsi käymään Repolassa 20 vuotta myöhemmin jatkosodan aikana. Luutnantti Ilmari Laukkosen 10.10.1942 ottamassa valokuvassa Netsäinen on kansallissankari Paavo Höttösen haudalla Repolan kirkon raunioilla (Finna SA-kuvat CC BY 4.0))

pakolaisten vaarallisuusasteen mukaan. Ensimmäinen ryhmä: aatteelliset innoittajat ja kapinan johtajat. Näille henkilöille pääsy Karjalaan oli ehdottomasti evätty. Toinen ryhmä: ensimmäisen ryhmän johtajien käskyjen toteuttajat, joukkoteloitusten, tuhopolttojen, ryöstöjen ja siltojen räjähdysten johtajat, aktiivisia Suomen tiedustelupalvelun toimihenkilöitä.

Kolmas ryhmä: neuvostovallan vastustajat, jotka olivat harrastaneet kapinan aikana ja harrastavat edelleen aktiivista vihollista toimintaa. Kirjassa "Itä-Karjalan pakolaiset, Tie kotiin" todetaan, että muutama luetteloon päättäneistä palasi kaikesta huolimatta takaisin.

Luettelon 502 henkilöstä pääosa on kotoisin Vienasta, noin 60 prosenttia Toiseksi suurin ryhmä koostuu Pohjois-Aunuksen alueen pakolaisista ja heidän osuus on noin 30 prosenttia. Käydessäni Karjalan kansallisarkistossa olin poiminut pakolaisia ainakin Repolan, Rukajärven ja Porajärven alueiden kylistä.

Tässä listassa on Repolasta olevia henkilöitä. Suluissa on sukunimen suomalais-karjalainen vastine. Luettelossa voi olla joitakin virheitä tai aukkoja.

1. ryhmä

Karmakov (Karmakka) Mihail Antonovich, Repolan kirkonkylä, kauppias

Mavrojev (Mauranen) Andrei Timofeevich, Repolan kirkonkylä, kauppias

Nechaev (Netsäinen) Feodor Vasiljevich, Repola kirkonkylä, kauppias

Kyttiev (Kyöttinen) Nikolai Kononovich, Omelia, kauppias

Kyttiev (Kyöttinen) Petr Kononovich, Omelia, kauppias

Fomkin (Homanen) Petr Antonovich, Saarenpää, kauppias

Mavrojev Petr Iljich (Mauranen), Koroppi, kauppias

Ivanov (Alho) Vasili Makarovich, Luovutsaaren Viitaranta, kauppias

2. ryhmä

Grigorjev (Riionheimo) Pavel Petrovich, Lusma, keinottelija

Grigorjev (Riionheimo) Grigori Petrovich, Lusma, keinottelija

Gettojev (Höttönen) Aleksandr Petrovich, Lentiera, kauppias

Gettojev (Höttönen) Mihail Ivanovich, Lentiera (listaan kirjoitettu Kimovaara), kauppias

Gettojev (Höttönen) Nikolai Ivanovich, Lentiera (listaan kirjoitettu Kimovaara), kauppias

Gettojev (Höttönen) Ivan Ivanovich, Lentiera, kauppias

Gettojev (Höttönen) Konstantin Ivanovich, kauppias

Tergujev (Törhönen) Aleksandr Fedorovich, Repolan kirkonkylä, kauppias

Ivanov Ivan Ivanovich, Lusma, kauppias

Ivanov Sergei Ivanovich, Lusma, kauppias

3. ryhmä

Kornilov Mihail Ivanovich, Repolan kirkonkylä, kauppias (sukunimen muoto Suomessa ei tiedossa)

Aleksejev Ivan Antropovich, Muujärvi, kauppias (sukunimen muoto Suomessa ei tiedossa. Hänestä mainitaan Karjalan Heimo 5-6 1999 ”Muujärvi tärkeä kievarikylä valtatien varrell, Aleksejeff Juho(Ippo) oli kauppiana Kuhmossa.)

Ipatov(Ipatti) Ivan Aleksejevich, Muujärvi, kauppias

Mavrojev (Mauro) Vasili Timofjevich, Koroppi, kauppias

Mavrojev (Mauro) Nikolai Vasiljevich, Koroppi, upseeri

Mavrojev Ivan Timofjevich, Koroppi, kauppias

Mavrojev (Mauranen) Pavel Ivanovich, Koroppi, kauppias

Grigorjev (Grigorieff) Feodor Petrovich, Lusma, kauppias

Romanov (Rovamo) Nikolai Ivanovich, Kolvasjärvi, kauppias

Mjantojev (Pänttönen) Pavel Vukolovich, Omelia, kauppias

Mjantojev (Pänttönen) Ivan Vukolovich, Omelia, kauppias

Ipatov (Ipatti) Vasili Aleksejevich, Muujärvi, kauppias

Ipatov (Ipatti) Aleksei Aleksjeivich, Muujärvi, kauppias

Levoshkin (jälkiläiset ottivat Loukio sukunimen) Feodor Sergejevich, Muujärvi, kauppias

Karmakov (Karmakka) Mihail Feodorovich, Repola, kauppias

Karmakov (Karmakka) Aleksandr Feodorovich, Repola, kauppias

Sergei Morozov

Repola-kirjoja vielä saatavilla muutama:

Aunuksen Repola (2001)

Repola – elämää ja ihmisiä kahdella puolella rajaa (2017)

Tiedustelut Ville Pänttönen p. 040 5111 560

Juhani Talvela – Suomen sotien kenraalin pojanpoika

Tapasin kenraali Paavo Talvelan pojanpojan Juhani ja tämän vaimon Heidi heidän Helsingin Kulosaaren historiallisessa kodissaan. Puhuimme Juhani kanssa hänen isoisänsä ja isänsä roolista sodassa sekä aktivismin liittyvistä asioista Suomen historiassa itsenäistymisen jälkeen. Lopuksi Juhani kertoi heidän Kulosaaren kotinsa kiehtovasta historiasta.

Paavo Talvela ei puhunut sota-ajoista lapsenlapsilleen. Ne olivat olleet hyvin vaikeita aikoja vastuullisessa tehtävässä olleelle kenraalille. Tämän voi päätellä esimerkiksi siitä, että Talvela sai vanhempana useita aivoinfarkteja juuri joulukuun 12. päivän tienoilla, mikä on talvisodan raskaiden Tolvajärven taistelujen muistopäivä. Hän oli kuitenkin kertonut talvisodan ajoilta tarinan, kun hänen lähettinään toiminut 14-vuotias poikansa Martti oli nuokkunut autonkuljettajan vieressä kenraalin itsensä istuessa takapenkillä. Kenraali oli koputtanut takaa päin auton lasia kepillään, koska oli pelännyt, että pojan nuokkuva kaula katkeaa, kun se siirtyi auton liikkeiden mukana holtittomasti puolelta toiselle.

Juhanin isä Martti pääsi jatkosodassa vapaaehtoisena mukaan taisteluihin. Martti oli avoimempi sotakokemustensa suhteen ja kuvasi jopa oman haavoittumisensa jatkosodassa: hän tuhosi ensin singolla panssarivaunun ja lähti sitten siirtymään pois päin samalla muisuttuaan esimiestään, että tuhoutu-

nut panssarivaunu oli hänen ansioitaan. Siirtyessään pois hän joutui ilmahyökkäyksen kohteeksi ja haavoittui puunlatvoissa räjähtelevistä sirpalepommin sirpaleista selkään.



Heidi Helkama-Talvela ja Juhani Talvela (kuva Jorma Turunen)



Kenraali Paavo Talvela ja puoliso Karin Talvela os. Tengman (kuva Jorma Turunen)

Joukkosidontapaikalle matkalla ollut ambulanssi oli niin ikään joutunut ilmahyökkäyksen kohteeksi ja Martti pääsi vain selkään haavoittuneena pakenemaan ambulanssin takaovesta.

Pohdiskelimme Juhanin kanssa itsenäistymisen ja vapaussodan jälkeisen ajan tilannetta: naapurin puolella oli Neuvostoliitto synty-mässä ja valkoiset venäläiset taistelivat bolševikkejä vastaan. Rajoja itsenäistyneen Suomen kanssa ei ollut ja tilanne oli näin otollinen aktivisteille lähteä Karjalaan rakentamaan rajoja kansallisvaltiolle. Hankkeella ei ollut kuitenkaan maan hallituksen virallista tukea ja sitä toteutettiin vapaaehtoisvoimin. Repolan ja Porajärven kunnat käyttivät tilaisuutta hyväkseen ja julistautuivat osaksi Suomea. Sotame-

nestyksen loppuessa Ståhlbergin johtama virallinen Suomi veti lopunkin tukensa pois hankkeelta.

Paasikiven vetämä Tarton rauhan neuvotteluvaltuuskunta päätti, että Repola ja Porajärvi vaihdetaan Petsamoon. Repolan nuori nimismies Bobi Siven uhrasi itsensä pettyneenä päätökseen. Myös Kansainliitto pidättäytyi ottamasta kantaa Pekka

Kyöttisen ja E.N. Setälän vetämän kansalaisvaltuuskunnan aloitteeseen Repolan ja Porajärven kotimaasta, pitäen asiaa Neuvostoliiton sisäisenä asiana. Siitä huolimatta valtuuskunta sai paljon epävirallista tukea. Jääkäreillä ja aktivisteilla oli kyllä ollut ratkaiseva rooli Suomen itsenäisyysjulistuksen jälkeisen Suomen vapaussodan voitossa, mutta virallisen Suomen tuki heille loppui Karjalan asiassa. Venäjän retoriikka, jonka mukaan Suomi on heille edelleen uhkana, on saatanut saada alkunsa noista ajoista. Vielä toisen maailmansodan aikana Suomelle tarjottiin korvaukseksi Hankoniemestä ja muista aluevaatimuksista, Repolaa ja Porajärveä. Toisaalta nykyaikana Ukrainassakin on julistettu, Venäjän toimesta, itsenäisen valtakunnan osia kuulu-

van toiseen valtioon ilman kansainvälisen yhteisön hyväksymistä.

Juhanin ja Heidin koti Helsingin Kulosaassa on historiallinen. Suuresti kunnioitetun tykistökenraalin Vilho Petter Nenosen asuntoasioita hoitamaan perustettiin Tykistösäätiö, jonka tehtävänä oli kerätä lahjoituksia talon rakentamista varten. Tykistöluutnantti, arkkitehti Einari Teräsvirta piirsi talon, jonka piirustukset olivat valmiit jouluaattona 1942. Talon ensimmäinen kerros on kiveä ja toinen kerros Itä-Karjalan puuta Karhumäen sahalta. Kersantti Multanen toimi rakennusmestarina.

Tykkimiehet rakensivat talon ja siinä on paljon hienoja puusepäntaitoja vaativia yksityiskohtia. Nenonen oli taannut veljensä pelivelkoja, eikä voinut omistaa taloa. Hän kuoli vuonna 1960 ja kenraali Talvela lunasti talon vuonna 1962 ja muutti sinne perheineen. Hän asui talossa kuolemaansa saakka vuonna 1973. Erinäisten vaiheiden jälkeen Juhani Talvela lunasti talon perikunnalta oman perheensä kodiksi vuonna 1996.

Jorma Turunen

Kuinka usein historia toistaa itseään?

Vuoden aikana on maailmassa tapahtunut monia ikäviä asioita. Ajatukseni ovat pyörineet erityisesti Ukrainan sotatapahtumien ympärillä, mutta muukin maailmanmeno askarruttaa. Maapallon väestön kasvun seuraukset otetaan vastaan ”luonnollisina”, mutta ihmiskunta luulee voivansa muuttaa omilla toimillaan sellaisia asioita, joihin ei todellakaan voida vaikuttaa.

Toiminnot, joihin voidaan vaikuttaa ovat sodat. Vuosituhansien aikana on sodittu ja valloitettu alueita ja alistettu kansoja. Euroopasakin tätä on tapahtunut, ei yksin Aasiassa tai Afrikassa. Valloituksia on tehty käsittämättömin perus-

tein. Valloittajamailla on itsellään ollut ennestään valtavia alueita ja luonnonrikkauksia, mutta lisää on haluttu. Eikö ensiksi pitäisi hyödyntää jo olemassa olevaa? Jos vallanpitäjät ajattelevat vain henkilökohtaista asemaansa, eikö ensiksi pitäisi katsoa uhkia lähipiiristään eikä naapurimaista?

Suomessakin on oltu aikoinaan vieraan vallan alaisuudessa. 1800-luvun alussa vaihtui isäntämaa Ruotsista Venäjään. Paroniko asemamme isännän vaihtuessa? Ei parantunut, vaikka autonomisella itsenäisyydellä yritettiin yli sadan vuoden ajan peitellä isännän otetta. Siksi Suomessa haluttiin todellista

itsemääräämisoikeutta ja julistautttiin itsenäiseksi valtioksi 1917. Tämäkään ei ollut kaikkien mieleen ja katkera sisällissota hajotti kansaa. Sitten tuli Eurooppaan hallitsijoita, joiden järjetön vallanhimo rikkoi rauhan myös Suomessa. Neuvostoliiton hyökkäys Suomeen 1939 vei jälleen maamme sotaan, mutta tällä sodalla olikin kansaamme yhdistävä vaikutus ja säilytimme itsenäisyytemme. Neuvostoliitto yritti vaikuttaa maamme sisäiseen yhtenäisyyteen eri tavoin - onnistumatta.

Neuvostoliiton hajottua alkoi uuden Venäjän kanssa uusi, avoimempi kanssakäyminen. Meille suomalaisille oli mahdollista käydä entisillä kotiseuduillamme ja luoda henkilökohtaisia ystävyyssuhteita. Rajan ylittäminen oli arkipäivää, molempien maiden kansalaiset kävivät työn ja vapaa-ajan merkeissä vierailuilla toistensa luona. Tätä avoimempaa toimintaa kesti lähes kolmekymmentä vuotta, sitten alkoi kuulua taas merkkejä kiristyvistä toimista Venäjän puolella. Virallista historiaa alettiin tulkita valheellisesti ja väaristellen, vallanpitäjät lähipiireineen alkoivat nähdä ”uhkia” läntisistä naapureista. Lieneekö vaikuttimena ollut ihmisten ja tiedon vapaan liikkumisen välityksellä saatu oikea kuva länsimaisesta elämästä, jota varsinkin nuoremmat ikäluokat alkoivat toteuttaa omassa elämässään ja vanhempien ikäluokkien yli 70 vuoden

ajan ”nauttima” turvalliselta tuntunut elo muuttui, kun valtio ei enää vastannutkaan kaikesta.

Nykyaikainen, nopea ja todellisuuteen perustuva tiedonkulku on tärkeää. Arkistot, jotka vähitellen avautuivat, ovat sulkeutumassa ja tutkijat luokitellaan vallanpitäjien vastustajiksi. Onko niin, että tieto lisää tuskaa? Todellisuutta ei pysy kokonaan peittelemään, mutta tiedon leviämistä toki voi hidastaa. Sota on sota, terrori on terrori, vilja on viljaa – nimityksen vaihtaminen ei muuta asiaa. Nykynuoret kaikkialla keksivät keinoja ja Pohjois-Korean tyyppisiä ”suljettuja” valtioita ei enää voida muodostaa. Muutos alkaa kansasta - joko valtion sisältä tai ulkopuolelta - ja historia todistaa, että vallan väärinkäyttäjien kohtalo on kova.

Suomen turvallisuustilanne so- taan joutumisen suhteen on hyvä. Yhteishenki on luja ja valmius puolustamiseen ei ole enää vain yksin meillä, vaan vahvan taustan turvaavat hyvät ja pitkäaikaiset kumppanuudet muihin valtioihin. Yllätyksiin on varauduttu, toivotavasti tieto tästä otetaan kaikkialla todesta. Toivon sydämeistäni, ettei historia tältä osin toista itseään ja rauha saavutetaan ja säilytetään kaikkialla.

Ville Pänttönen

Repola-seura r.y.

Tuloslaskelma 1.1.2022 - 31.12.2022

2 021

Varsinainen toiminta

Vuosijäsenmaksut	2 045,00	2 470,00	
Ainaisjäsenmaksut	400,00	-00	
Tukimaksut jäseniltä	-00	100,00	
Jäsen- ja tukimaksut yht.		2 445,00	2 570,00
Kirjanmyyntitulot	330,00	497,40	
Kirjojen postitusmaksut	-8,00	-46,40	
Jäsenlehden painatus	-1 286,10	-1 575,00	
Jäsenlehden postitus	-1 236,90	-1 462,85	
Jäsenlehden kulut yht,		-2 523,00	-3 037,85
Kokouskulut	-7,84		
Matkatuotot	-00	-00	
Matkakulut			
Matkakulut		-00	-00
Pankkikulut	-48,50	-55,67	
Muut kulut	-141,89	-101,30	
Varaston arvonn muutos	-300,00	-300,00	
Tilikauden tulos	-254,23	-473,82	

Tase 31.12.22

Vastaavaa

Pankkitili Polvijärven Op	6 814,97	6 769,20
Vaihto-omaisuus	-00	300,00
Yhteensä	6 814,97	7 069,20

Vastattavaa

Vieras pääoma		
Siirtovelat	-00	-00
Oma pääoma 1.1.	7 069,20	7 543,02
Tilikauden tulos	-254,23	-473,82
Oma pääoma 31.12.	6 814,97	7 069,20
Yhteensä	6 814,97	7 069,20

Repola-seura ry:n toimintakertomus toimintakaudelta 2022

Yleistä

Repola-seuran toimintakausi oli edellisvuosista poikkeavaa. Korona-viruspandemia rajoitti toimintaa huomattavasti. Vuosikokous pidettiin Joensuussa 26.3.2022, läsnä oli 8 yhdistyksen jäsentä ja yksi perheenjäsen.

Yhdistyksen jäsenmäärä on ollut lievästi laskusuunnassa, joitakin kuolleita jäseniä onpoistunut rekisteristä.

Hallitus

Repola-seuran hallituksena toimivat Antti Pottonen (pj), jäseninä Valentina Afanassieva, Ville Pönttönen (varapj), Jorma Turunen, Jyrki Kyöttinen, Antti Holopainen (kuollut 2.10.2022) ja Lea Tserni-Puittinen (sihteeri). Hallituksen ulkopuolisena jäsensihteerinä on toiminut Päivi Kiiskinen.

Julkaisutoiminta

Repolainen-lehti ilmestyi vuoden aikana kolme kertaa, painos oli 225 kpl/numero. Lehti on postitettu jäsenlehtenä sekä lisäksi yhteistyökumppaneille Repolassa ja Suomessa. Kun postin kulku Venäjälle loppui, siellä on luettu PDF-lehteä internetistä.

Tavoitteena oli, että jäsenmaksutuloilla katetaan Repolaisen painatus- ja postituskulut.

Seuran julkaisemia kirjoja on edelleen saatavissa, joskin kirjojen myynti on ollut vähäistä. Kirjoja oli jäljellä yhteensä yli 40 kpl.

Muu toiminta

Korona-pandemian jatkuessa rajan sulkeutumisen johdosta myös yksityismatkailu Repolaan oli edelleen pysähdyksissä. Raja aukesi heinäkuussa 2022, mutta yleinen epävarmuus on vaikuttanut matkustamiseen. Puheenjohtaja kävi omatoimisesti Repolassa joulukuussa. Yhteyttä Repolaan on pidetty vähäisessä määrin sähköpostien välityksellä. Yhteyksiä on ollut Haukkasaari-hankkeen myötä venäläiseen osapuoleen.

Sukututkimus

Seuralle on tullut yksityishenkilöiden taholta erilaisia tiedusteluja koskien Repolan alueen sukuja. Niihin on vastattu mahdollisuuksien mukaan.

Talous

Seuran talous on pysynyt tyydyttävänä, tulos oli 254,23 euroa alijäämäinen ja oma pääoma on 6814,97 euroa. Jäsenmaksu oli vuosijäseniltä 25,00 euroa, ainaisjäsenmaksu 200,00 euroa.



Hallitus 1.3.2022-28.2.2023

Antti Pottonen, *puheenjohtaja*

pottonen@gmail.com

Ville Pönttönen, *varapuheenjohtaja, taloudenhoitaja*

ville.panttonen@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*

Kylänhdentie 24, 81810 JAMALI

leatserni@gmail.com

Valentina Afanassieva, *jäsen*

valentina.afanassieva@elisanet.fi

Jyrki Kyöttinen, *jäsen*

jyrki.kyottinen@welho.com

Jorma Turunen, *jäsen*

jorma.t.turunen@gmail.com

Hallituksen ulkopuolinen jäsensihteeri

Päivi Kiiskinen

Kiehiskuja 3, 80140 JOENSUU

paivi.kiiskinen1@gmail.com

*Hyvä jäsen, olet tervetullut
VUOSIKOKOUKSEEN*

*Joensuuhun la 25.3.2023 klo 13
Joensuun ortodoksinen seurakuntatalo,
Kirkkokatu 32 Joensuu.*

*Esillä on sääntöjen §10 mukaiset asiat sekä
sääntömuutosesitys § 5.*

*Hallitus esittää sääntömuutosta, jossa hallituk-
sen muodostaa puheenjohtaja ja 3-6 jäsentä.
Nykysäännöissä hallituksessa on 1+ 6 jäsentä.*

*Lisätietoa antaa Antti Pottonen
pottonen@gmail.com*